

Буркова Людмила Анатоліївна 

кандидат економічних наук, доцент, доцент кафедри обліку,
оподаткування, публічного управління та адміністрування
Криворізький національний університет, Україна

БАНКРУТСТВО ПІДПРИЄМСТВ МЕТАЛУРГІЙНОЇ ГАЛУЗІ: ЙМОВІРНІСТЬ НАСТАННЯ ТА ВПЛИВ НА ІНВЕСТИЦІЙНУ ПРИВАБЛИВІСТЬ

Останнім часом економіко-політична ситуація в Україні погіршилась спалахом коронавірусної хвороби, яка охопила весь світ. Для припинення розповсюдження COVID-19 у багатьох країнах був введений локдаун, наслідками якого стало призупинення діяльності як окремих підприємств, так і цілих галузей економіки. У результаті по всьому світу стрімкими темпами почала збільшуватись кількість збиткових підприємств. Ураховуючи складні економічні умови сьогодення донедавна фінансово стабільні підприємства можуть раптово опинитися на межі дефолту. Тому дедалі більше для забезпечення фінансової стабільності підприємств підсилюється важливість залучення інвестицій у їх розвиток. При цьому достовірне визначення ймовірності настання банкрутства підприємств впливає як на ціну підприємства, так і на його інвестиційну привабливість.

Розповсюдженою серед науковців є думка, що найбільш точними є багатофакторні дискримінантні моделі оцінювання ймовірності настання банкрутства підприємств, так як вони одночасно враховують вплив багатьох факторів, а їх достовірність підтверджується статистичними тестами. У той же час, як відзначено Г. Савицькою [2], необхідно з обережністю спиратися на розрахунки, одержані при використанні моделей оцінювання ймовірності настання банкрутства підприємств, що були розроблені дослідниками минулого століття, внаслідок їх непридатності для урахування сучасних умов господарської діяльності підприємств. Недоречним є також застосування універсальних моделей для оцінювання ймовірності настання банкрутства підприємств різних галузей, а тим більш різних країн.

У результаті проведеного ґрунтовного дослідження діяльності українських підприємств у роботі [1] запропоновано всю сукупність підприємств за ознакою можливості настання їхнього банкрутства диференціювати на три групи, а саме:

1. Підприємства, у яких величина сумарних активів і сума чистого доходу від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг) перевищує 1 млрд грн.

До складу цієї групи автором роботи [1] віднесено найбільші підприємства сировинних галузей економіки України, а саме: гірничо-збагачувальні і металургійні комбінати, залізорудні підприємства.

2. Підприємства, у яких величина сумарних активів перевищує 1 млрд грн, але при цьому із-за повної або часткової зупинки діяльності їх чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг) менше 1 млрд грн.

До складу цієї групи автором роботи [1] віднесено суднобудівні заводи, які внаслідок банкрутства тривалий час перебувають у стані стагнації.

3. Будь-які підприємства, у яких величина сумарних активів не перевищує 1 млрд грн.

При цьому автор роботи [1] висловлює думку, що підприємства 1 групи є монополістами на профільних ринках, джерела сировини ними монополізовані тому вони не входять до процедури банкрутства незалежно від їх фінансового стану, отже для них

безглуздо розробляти власну специфічну модель прогнозування ймовірності настання їхнього банкрутства з огляду на відсутність даних.

Опрацювання офіційної інформації щодо оприлюднення відомостей у справах про банкрутство, розміщених на офіційному веб-сайті Вищого господарського суду України та у аналітичній онлайн системі «YouControl» надало змогу констатувати, що на сьогодні стосовно підприємств металургійної галузі:

– порушено справу про банкрутство відносно: ПАТ «Алчевський металургійний комбінат», ПАТ «Дніпровський металургійний комбінат», ПрАТ «Єнакіївський металургійний завод», ПАТ «Запорізький сталепрокатний завод»;

– припинено діяльність: ПрАТ «Дніпровський металургійний завод “Комінмет”», ПАТ «Керченський металургійний комбінат», ВАТ «Краматорський металургійний завод імені Куйбишева», ВАТ «Куп’янський ливарний завод».

Наведені дані спростовують думку автора роботи [1] відносно того, що підприємства 1 групи априорі не можуть входити до процедури банкрутства незалежно від їх фінансового стану.

Слушною здається думка автора роботи [3] відносно того, що навіть величезні корпорації, які вважаються невразливими, можуть розпастися внаслідок невдалого збігу обставин. Дійсно, гірничо-збагачувальні та металургійні комбінати, залізородні підприємства також можуть потрапляти до процедури банкрутства, що підтверджується статистичними даними. Тому для даних підприємств актуалізується доречність розробки відповідних моделей оцінювання ймовірності настання банкрутства, які урахуватимуть їх галузеві особливості.

Для вирішення поставленого завдання на основі статистичних даних та за допомогою багатofакторного дискримінантного аналізу доцільно розробити вираз, який характеризуватиме ймовірність настання банкрутства підприємств металургійної галузі та встановити його граничне значення, при досягненні якого ймовірність настання банкрутства перестає бути прийнятною.

Попередньо для побудови відповідної моделі розглянуто 30 показників, що застосовуються для оцінки фінансового стану підприємств, та які могли мати сенс для прогнозування ймовірності настання банкрутства підприємств. У тому числі було проаналізовано й ті показники, на яких побудовано загальновідомі моделі. Проте проведені дослідження підтвердили не придатність таких показників та встановлених до них коефіцієнтів вагомості у існуючих комбінаціях для цілей оцінювання ймовірності настання банкрутства сучасних українських підприємств металургійної галузі. До того ж було визначено непридатність застосування низки показників, що застосовуються, наприклад, у моделях О. Терещенко, Д. Чессера, Р. Сайфулліна, Конана та Гольдера. Такими показники визначено ті, що в якості знаменника мають суму чистого доходу підприємства або собівартості продукції (товарів, робіт, послуг). Аргументувати це твердження можна наступними фактами. Протягом деяких оцінюваних періодів (наприклад, локдаун, карантин, форс-мажорні обставини) підприємства можуть не мати реалізації взагалі, не виготовляти продукцію (товари, роботи, послуги). Тим більш це стосується збиткових підприємств. Як наслідок – за даних обставин при застосуванні цих величин у якості знаменника буде нульове значення, що призводить до неможливості виконання арифметичних дій.

З огляду на вище наведене при побудові моделей оцінювання ймовірності настання банкрутства підприємств металургійної галузі за допомогою кореляційно-регресійного аналізу доцільно обрати найкращі показники, які здійснюють суттєвий вплив на результативний показник та встановити до них відповідні коефіцієнти вагомості.

Під час побудови моделей оцінювання ймовірності настання банкрутства підприємств можливе включення даних за відповідними показниками та за декілька років,

що дозволить прогнозувати схильність підприємства до банкрутства з урахуванням горизонту прогнозування.

Список використаних джерел:

1. Нусинов В. Я. Оценка степени тяжести финансового кризиса украинских компаний / В. Я. Нусинов // *East European Scientific Journal*: научный международный журнал. – Варшава, 2016. – № 14. – Ч. 2. – С. 81–88.
2. Савицкая Г.В. Экономический анализ. – М.: Новое знание, 2005. – 651 с.
3. Фарсон Р. Менеджмент абсурда, парадоксы лидерства / Ричард Фарсон. – Киев: Издательство «София», 2001. – 240 с.